

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

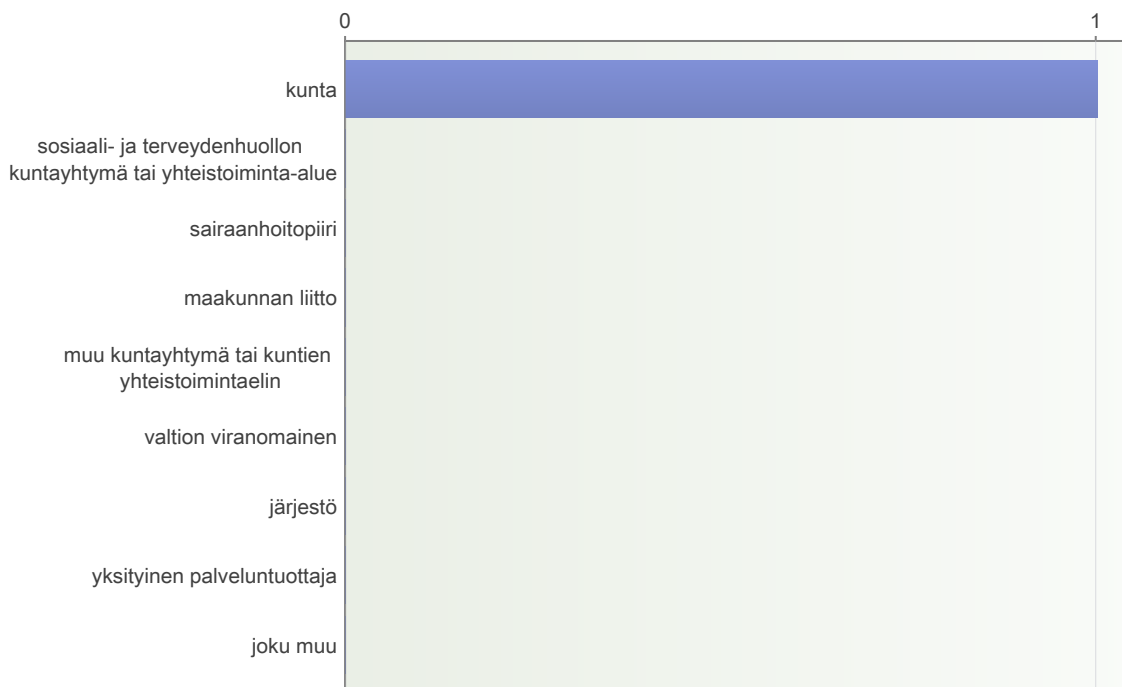
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Rautavaaran kunta	Unto Murto	unto.murto@rautavaara.fi, 040 8608100	4.12.2017	Kunnanhallitus

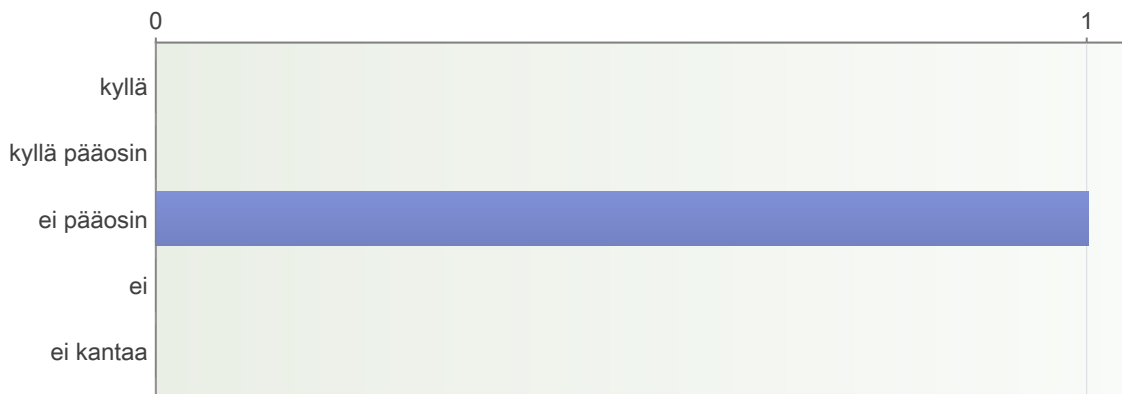
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

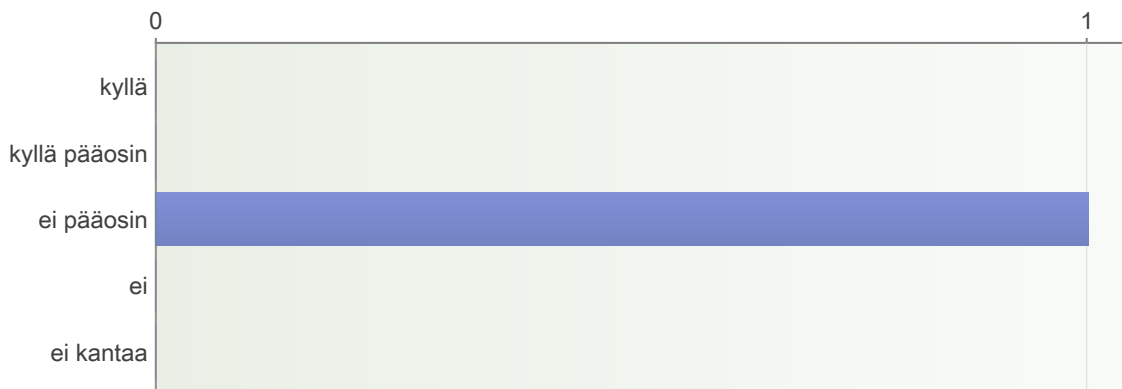
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ei tule koskemaan alueita, joilla palveluiden tarjontaa ei ole.
Rautavaaran kunta kannattaa valinnanvapauden hallittua laajentamista porrastetusti ja asteittain hyödyntäen maakunnallisia pilotteja ja kokeiluja.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ei tule koskemaan alueita, joilla ei ole palveluiden tarjontaa.

Lakiluonnos ei edistä pääosin asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin. Kysymys vaikutusmahdollisuuksista kohdistuu mm. mielenterveys- ja kehitysvammaisiin asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua itse palvelujärjestelmässä voi olla rajoittunut. Tällöin korostuu palveluohjaus. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia. Toki myös harvaan asutuille alueille palvelutarjontaa voi syntyä osaan valinnanvapautta koskevia palveluita. Asiakkaan valinnan problematiikkana on myös se, että sote-palvelujen luonteesta johtuen asiakkailla ja potilailla ei aina ole riittävästi tietoa valintansa perusteeksi, esimerkiksi palveluiden laadusta tai vaikuttavuudesta. Valinnanvapaus voikin johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin ainakin alkuvaiheessa. Siksi on erityisen tärkeää huolehtia riittävästä tiedonsaannista.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

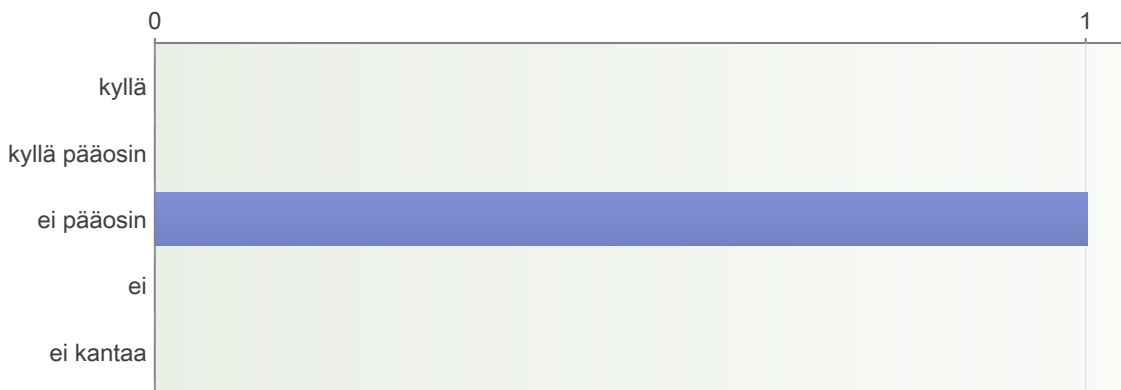
- Valinnanvapaus ei tule koskemaan alueita, joilla ei ole palveluiden tarjontaa.

Käsittelyssä oleva valinnanvapausmalli on selkeytynyt edellisellä lausuntokierroksella olleesta. Edelleenkin se kuitenkin edellyttää paljon asiakkaan neuvonnalta ja ohjaukselta, jotta myös asiakkaat, jotka eivät itsenäisesti kykene arvioimaan ja valitsemaan sopivaa palvelua, onnistuvat valinnoissaan ja saavat tarvitsemansa palvelut tarkoituksenmukaisesti. Riittävä valinnanmahdollisuus edellyttää myös tarjolla olevia palveluvaihtoehtoja ja palveluntuottajia. Maaseutukunnissa tarjontaa on vähemmän kuin kasvukeskuksissa.

On myös hyvä, että lakiluonnoksessa on edellistä paremmin huomioitu palveluntarjonnassa myös mikro- ja pienyrittäjät, jotka etenkin harvaan asutuilla alueilla voivat rikastuttaa palvelutarjontaa ja näin mahdollistaa asiakkaiden hakeutuminen omaan tilanteeseen sopivaan palveluun. Laaja ja monipuolinen tuottajaverkko mahdollistaa aidon valinnanvapauden.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

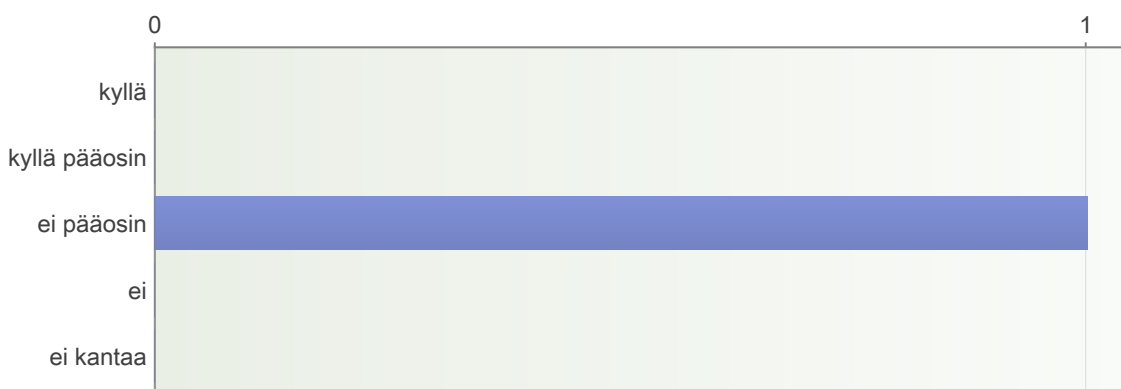
- Ajateltu integraatio ei välttämättä toteudu. Miten järjestetään käytettävät tietotekniset ratkaisut ja eri ohjelmien väliset integroinnit, jos palveluiden tuottajia ei pakoteta käyttämään samoja ohjelmia.

Yhteen sovitettujen palveluiden vuoksi on tärkeää, että lakiluonnoksessa on määritelty, mikä taho vastaa siitä, että asiakassuunnitelma muodostaa asiakkaan palvelutarpeen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Maakunnan liikelaitoksen tulee olla lähtökohtaisesti vastuussa asiakkaan kokonaisvaltaisesta palvelutarpeesta ja palveluohjauksesta.

Huomioitavaa edelleen on koulun ja sote-toimijoiden rajapinnat. Yhteistyön tulee olla saumatonta ja siksi yhteistyö ja sen koordinoiminen korostuu.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

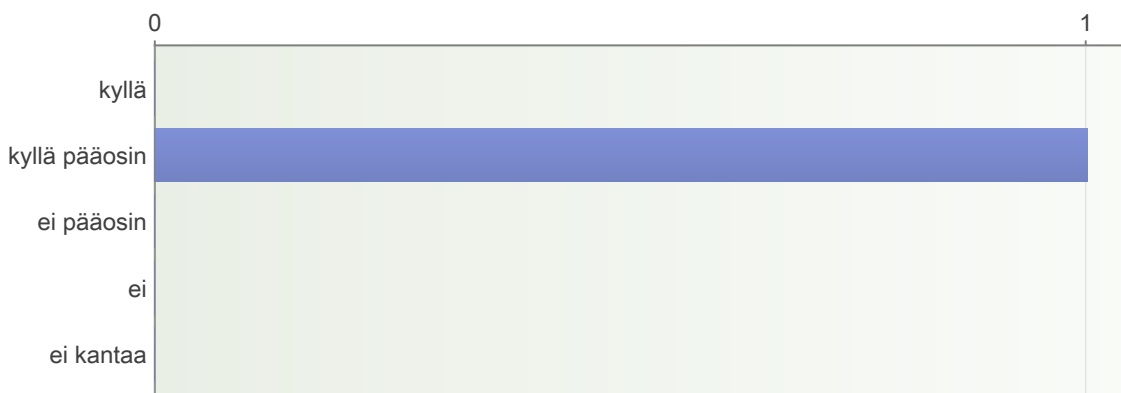
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymys on vaikeasti hahmotettavissa. Integraation toteutumisessa korostuu palveluohjaus. Integraatio ei välttämättä toteudu. Suuri kysymys tulee olemaan esimerkiksi käytettävät tietotekniset ratkaisut ja ohjelmien väliset integroinnit, jos palveluntuottajia ei pakoteta käyttämään samoja ohjelmia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

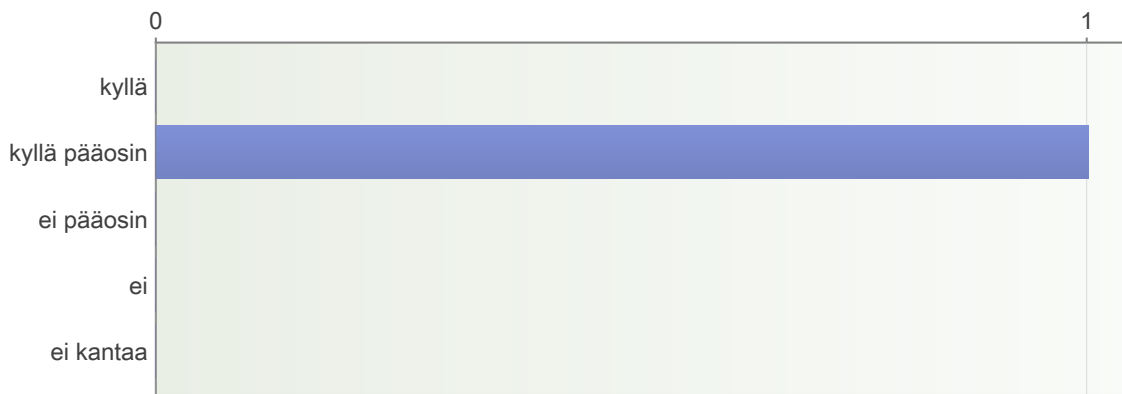
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla ei ole tasetta aloitustilanteessa, joka saattaa asettaa maakunnan eri asemaan suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin. Maakunnat määrittelevät asiakasketjut ja palvelukokonaisuudet. Rahoitus on ongelma: maakunnilla ei taloudellista riippumattomuutta. Ei ole vielä verotusoikeutta.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

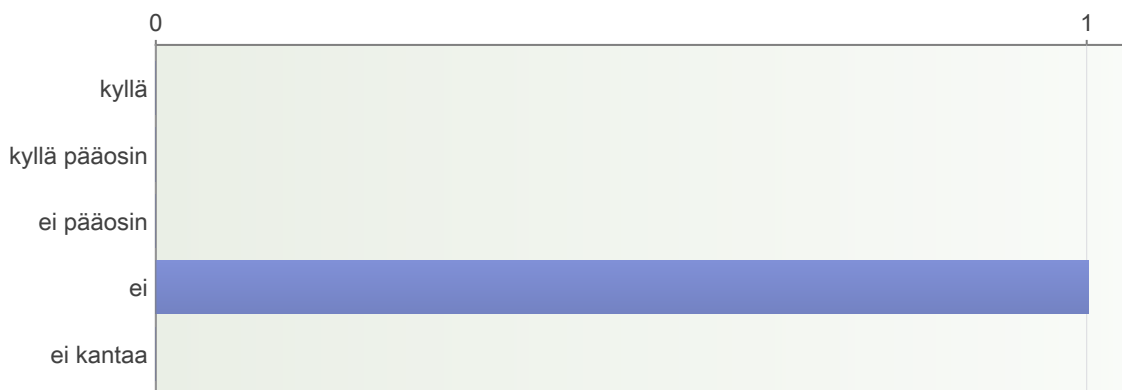
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausjärjestelmässä on erilaisia mekanismeja, jotka tukevat palveluinnovaatioiden syntyä. Kilpailu edistää innovaatioiden syntyä. Korvausmallin on tarkoitus ohjata kilpailemaan hinnan sijasta laadulla, joka on kannatettavaa. Uusien palveluinnovaatioiden käyttöönoton mahdollistaa myös innovatiivinen hankintaosaaminen, johon on uudistuksen myötä myös panostettava. Se edellyttää koulutusta ja resurssointia.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

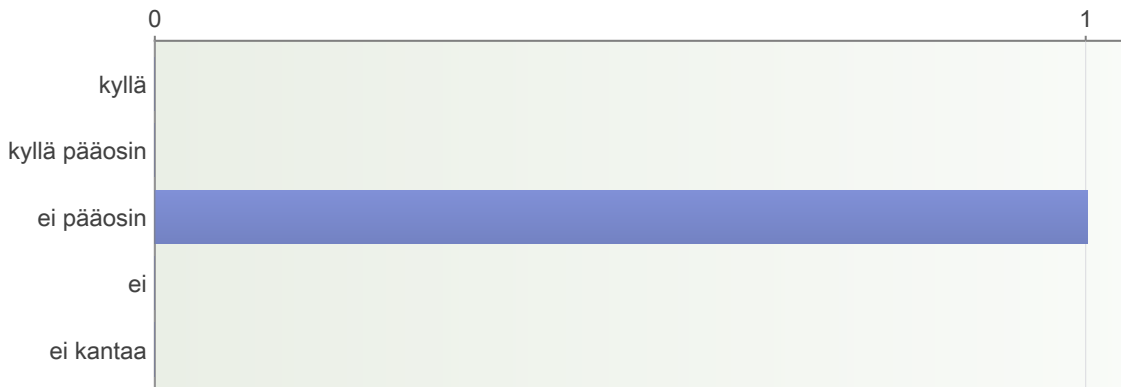
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslakiluonnos ei itsestään vaikuta asiaan, vaan palveluiden jakautuminen tulevaisuudessa.

Pidemmällä aikavälillä on edelleen uhkana, että toisaalta saatavuuden parantaminen voi lisätä etenkin terveyspalvelujen kysyntää. Uudistus sisältää tosin myös kustannustehokkuutta parantavia mekanismeja, mutta varmuutta niiden riittävydestä ei ole. Uhkana on toisaalta palveluiden saatavuuden heikkeneminen harvaan asutuilla alueilla esim. Rautavaaran kunnan syrjäisyysluku on 1.40 ja toisaalta palveluiden kysynnän lisääntyminen kasvukeskuksissa, joissa palveluiden tarjonta on runsaampaa. Uudistus kaikkienensa sisältää elementtejä sekä kustannusten mahdollisesta kasvusta että kasvun hillinnästä.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

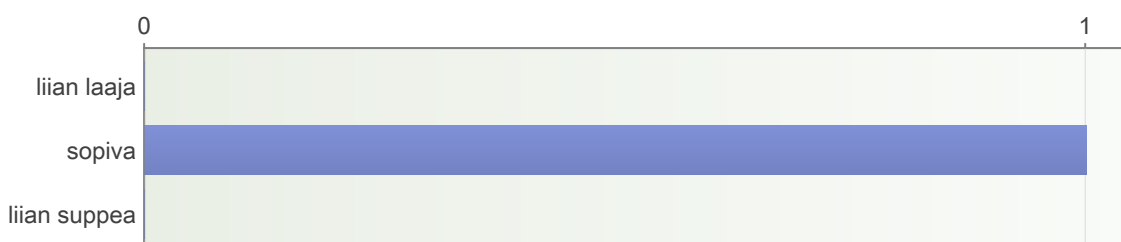
20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhdenvertainen saatavuus ei ole mahdollista nykytilanteessakaan, maakuntamalli ei tuo tähän parannusta.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

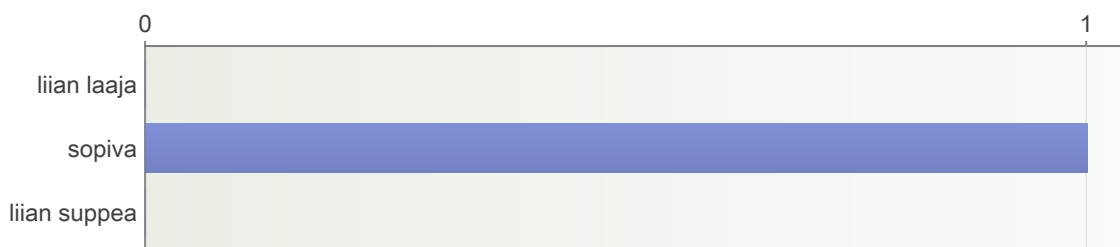

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

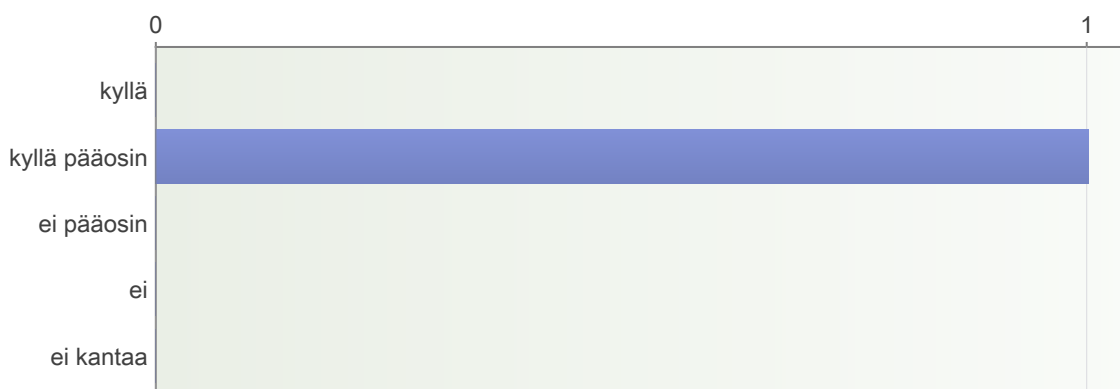

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

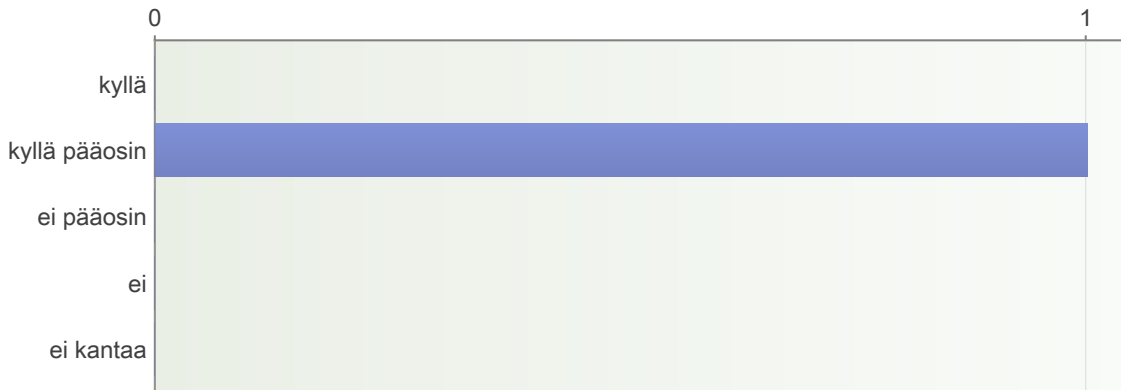

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

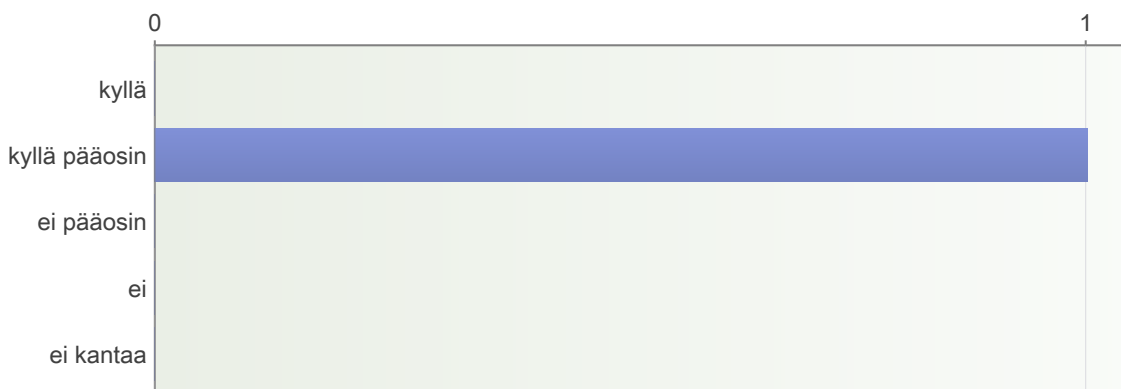

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitokselle muodostettu moniammatillinen sote-ryhmä jää lakiluonnoksessa epäselväksi, mm. siltä osin, mihin työryhmän ammattilaisten määrä (kuten yksi sosiaalityöntekijä) perustuu. Perustuuko se kunnan asukasmäärään? Mihin?

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

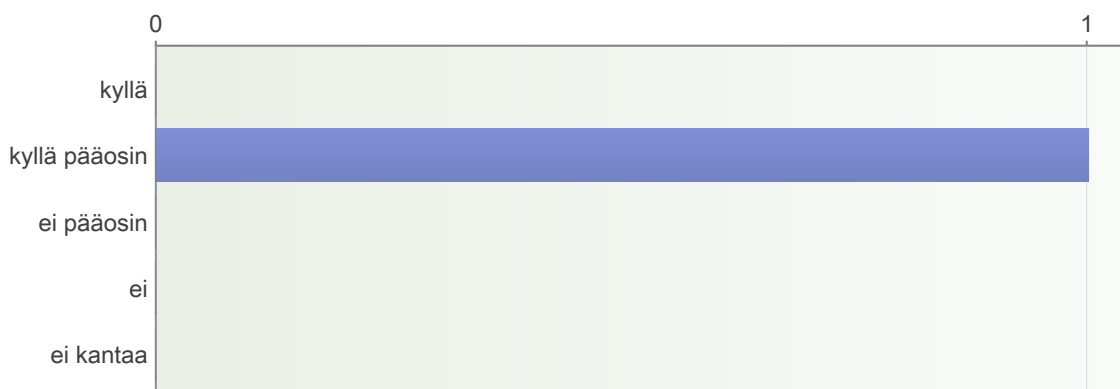
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 21 § antaa asiakkaalle laajat mahdollisuudet valita liikelaitos.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

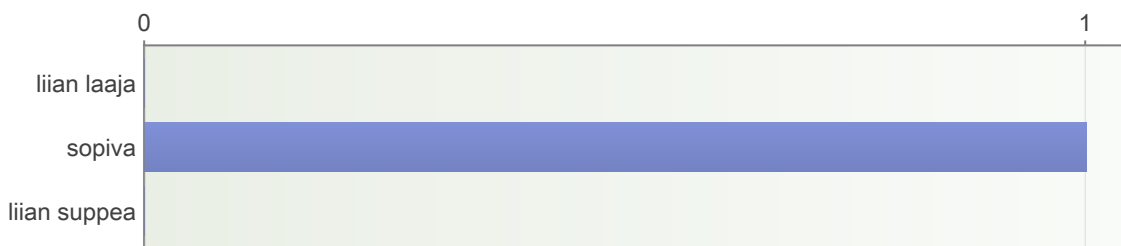
34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Käsitteet pitää sisäistää, jotta asiakas tietää mitä hän valitsee.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

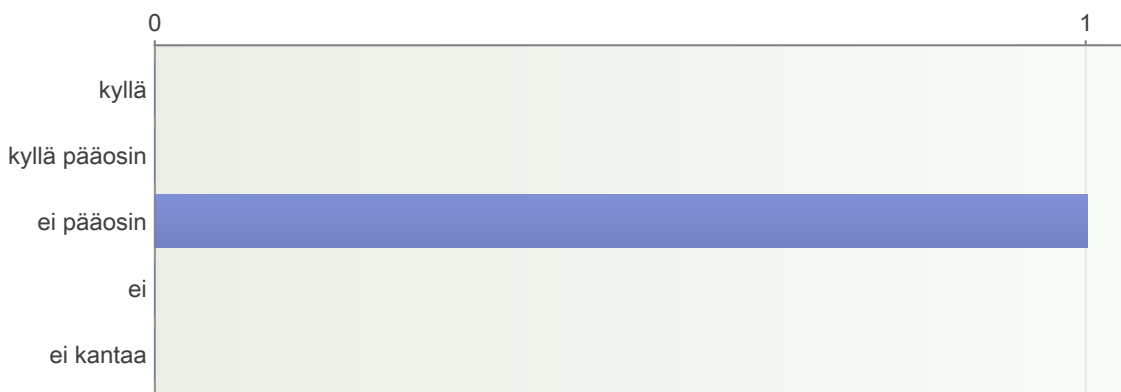

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

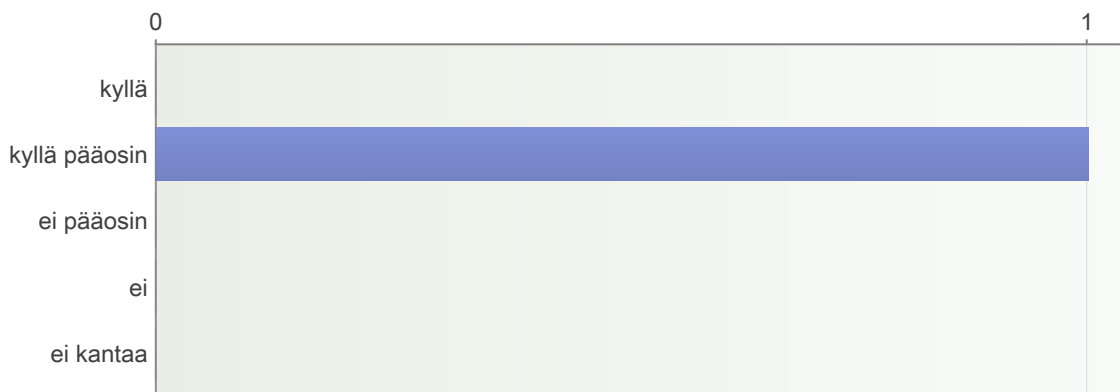
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Rajauksella itsestään ei voida turvata palveluiden kustannustehokkuutta.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

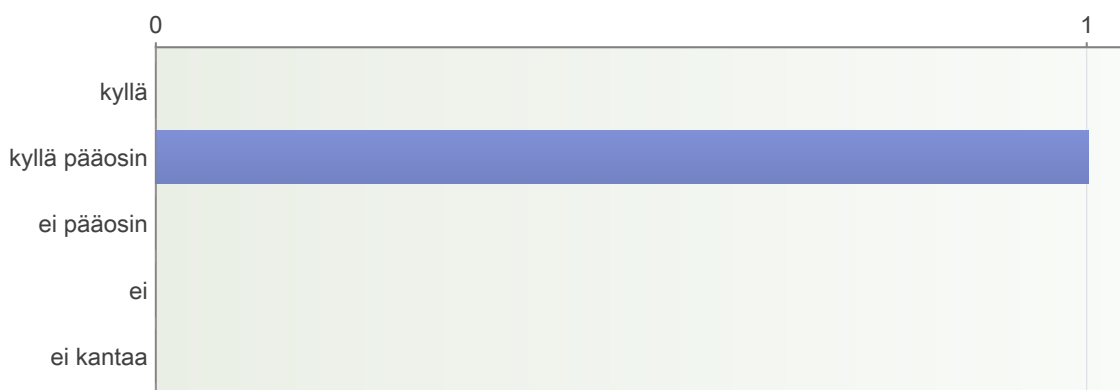

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

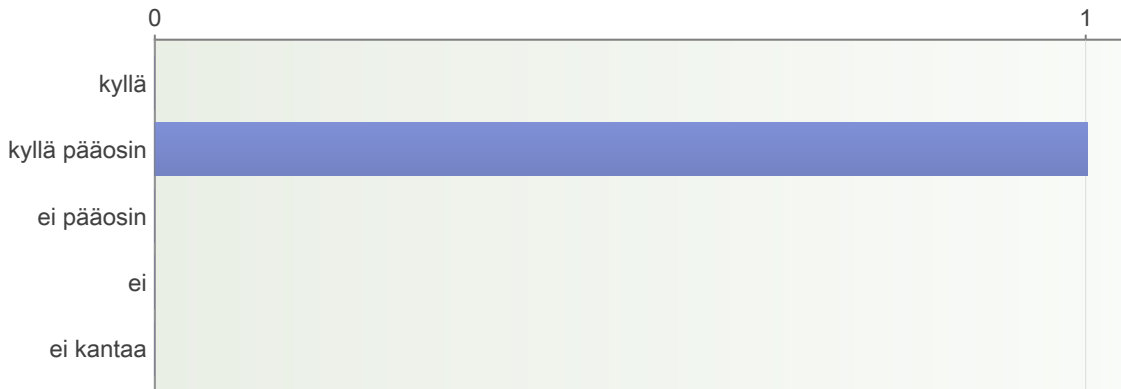
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli mahdollistaa asiakkaan itsemääräämisoikeuden sekä vaikuttamisen omiin palveluihin.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on mahdollisuus vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen asiakassetelijärjestelmässä, jos hänellä on riittävästi tietoa sairaudestaan tai muusta palvelun tarpeesta, kykyä arvioida eri vaihtoehtoja asiakassetelin käyttämisessä, riittävästi puolueetonta tietoa tarjolla olevista palveluista ja niiden laadusta sekä kyky tehdä tietoon perustuvia valintoja. Asiakassuunnitelma ja palveluohjaus ovat asiakassetelijärjestelmän keskiössä. On siis tarkoituksenmukaista palveluiden määrittelyn ja arvioinnin kannalta, että maakunnan liikelaitoksella on pääasiallinen vastuu asiakassuunnitelmasta. Uhkana ei saa olla palveluiden pirstaloituminen. Asiakassetelijärjestelmässä maakunnalla tulee olla suora ohjaus- ja vaikutusmahdollisuus asiakassetelipalvelun tuottajaan, jolloin järjestämisvastuun kantaminen on mahdollista. Maakunnan liikelaitoksella tulee olla mahdollisuus myös hyvään seurantaan.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

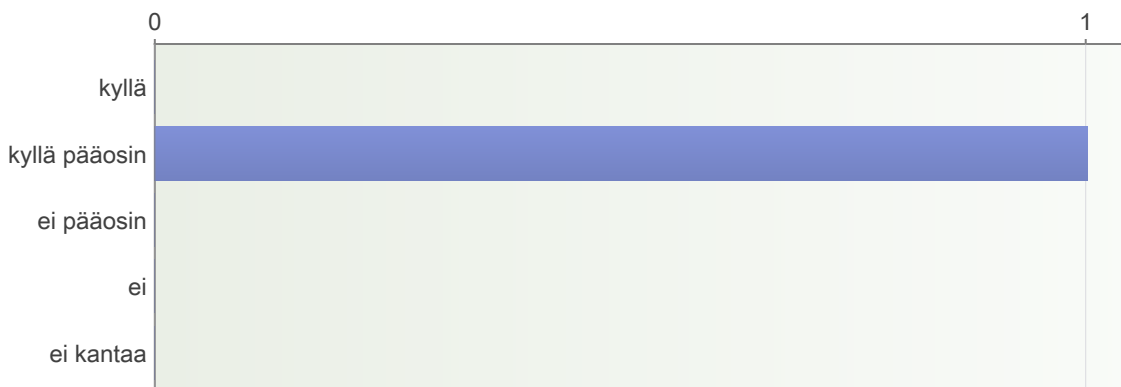
Vastaajien määrä: 1

- Ohjauksen ja neuvonnan merkitys kasvaa (HB eli Henkilökohtainen budjetointi).

Henkilökohtainen budjetointi on aivan uusi malli eikä siitä ole aiempaa kokemusta niin toiminnallisesti kuin myöskään taloudellisesti. On hyvä, että maakunnallisia pilotteja on sen osalta alkamassa. Mallina henkilökohtainen budjetti on kannatettava. Edellytyksenä henkilökohtaiselle budjetille on laaja-alainen ja pitkäkestoinen avun ja tuen tarve. Henkilökohtainen budjetti vaatii asiakkaalta kykyä arvioida ja hankkia palveluita. Tämä tuo haasteita etenkin niiden asiakkaiden osalta, joiden toimintakyky ja terveydentila rajoittaa tarkoituksenmukaisten valintojen tekemistä. Tällöin korostuu osaavan henkilöstön antama ohjaus. Ohjaus korostuu myös taloudellisessa mielessä, jotta budjetti riittää asiakkaan tarvitsemiin palveluihin. Asiakasta ohjataan myös tunnistamaan palvelutarpeensa. Henkilökohtaisen budjetin osalta on kuitenkin varmistettava, että sen myötä ei synny lisäpalveluiden tarvetta ja siten kustannusten kasvua.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

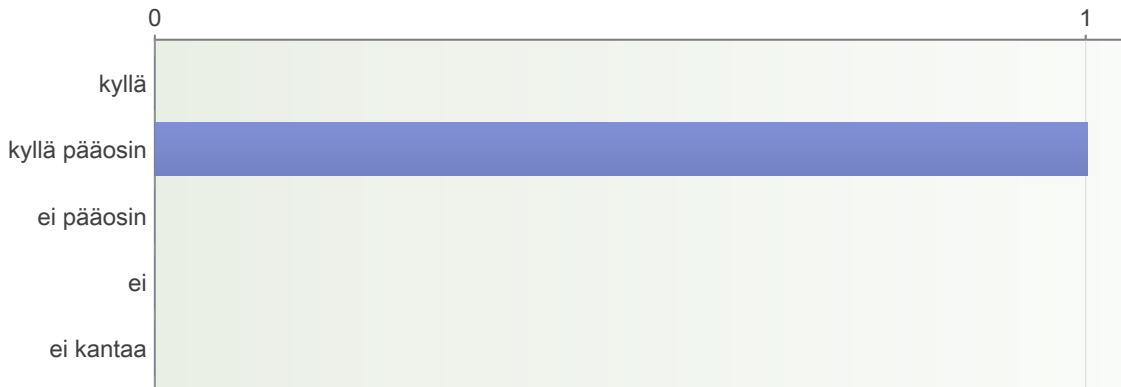

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

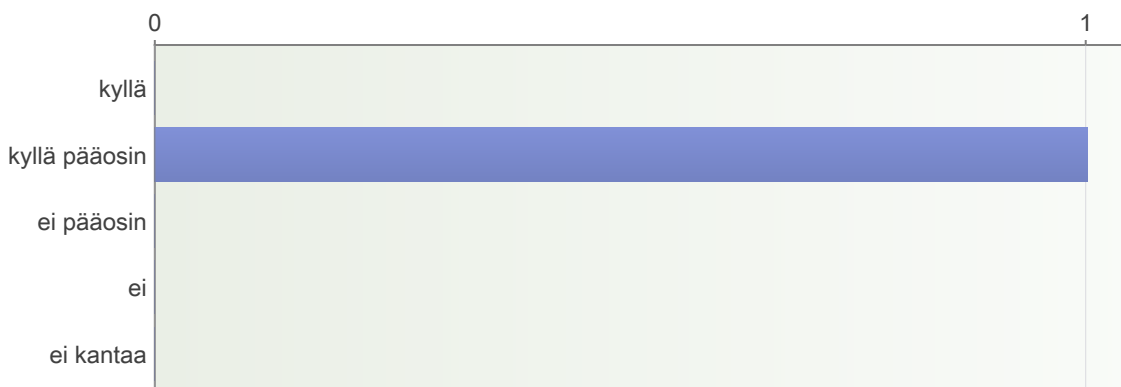
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyt aiheuttavat maakunnalle runsaasti hallinnollista työtä ja edellyttävät uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista ja sitovat asiantuntijaresursseja.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

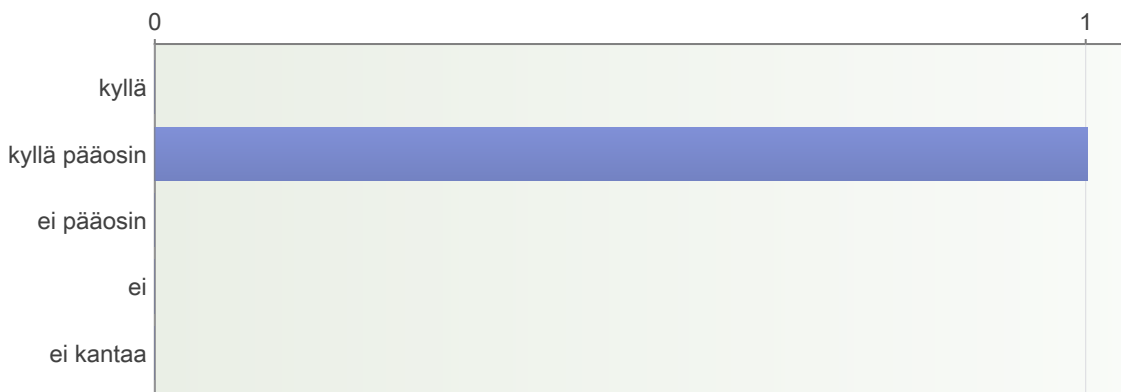
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan tulee esityksen mukaisesti voida asettaa asiakassetelipalvelun tuottajille hyväksymiskriteerit, kuten tällä hetkellä kunnat tekevät. Ehtojen asettaminen on maakunnan tuotannon ohjauksen tehtäviä ja välineitä.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta tekee sopimuksen suoran valinnan palvelun tuottajan kanssa. Asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin osalta maakunta ei ole sopimussuhteessa palveluntuottajaan vaan ainoastaan hyväksyy kriteerien mukaisesti palveluntuottajat. Laki kuitenkin mahdollistaa (47 §) palveluntuottajaksi hyväksymisen peruuttamisen, mikäli esim. palvelutoiminnan laadussa esiintyy puutteita. Onko tämä riittävä ohjausmekanismi vai tulisiko maakunnan olla suoraan sopimussuhteessa palveluntuottajiin?

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

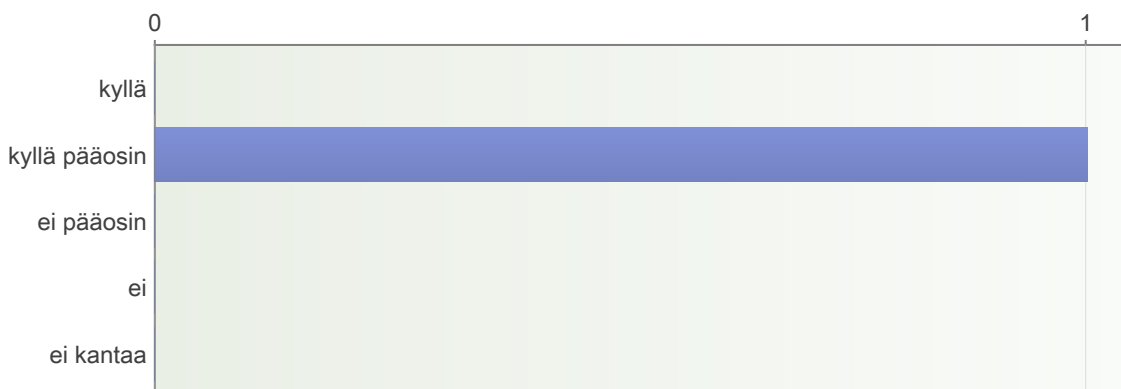
- Tilaajan kannalta aliurakointi tuo oman ongelmansa palveluprosessin hallintaan ja valvontaan. Palvelujen tuottamisen ja palvelun tuottajien velvoitteita ja ehtoja määriteltäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä pienten tuottajien mahdollisuuteen ilmoittautua palveluntuottajaksi ja myös toimia palvelujen tuottajana. Velvoitteet eivät saa estää pienten yritysten tuloa markkinoille. Tällainen este voi liittyä esimerkiksi tietojärjestelmiin.

Maakunnan palveluntuottajille asettamien ehtojen on otettava huomioon harvaan asutut alueet, jotta laaja ja monipuolinen tuottajaverkko mahdollistuu ja että valinnanvapaudella on mahdollista synnyttää myös työllisyyttä.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

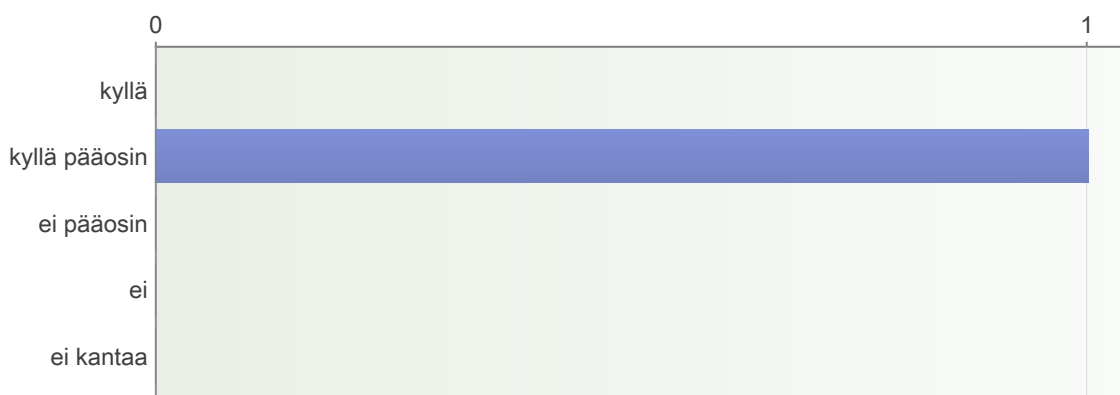
Vastaajien määrä: 1

- Tuottajakorvauksilla on keskeinen merkitys palvelurakenteen muodostumiseen. On hyvä, että maakunnalla on oikeus korvausten määrittelyyn. Tämä mahdollistaa myös alueellisten erityistarpeiden huomioimisen. Kiinteä hinta mahdollistaa kilpailun hinnan sijaan laadulla, joka on kannatettavaa. Riskeiksi kuitenkin edelleen nousee mahdollinen alihoito ja kustannusten siirto sekä asiakkaiden haitallinen valikoituminen ja ns. kermankuorinta.

Kiinteän hinnan tulee myös olla realistinen, jolla on mahdollisuus palvelu tuottaa, mutta joka myös kannustaa tehokkuuteen.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

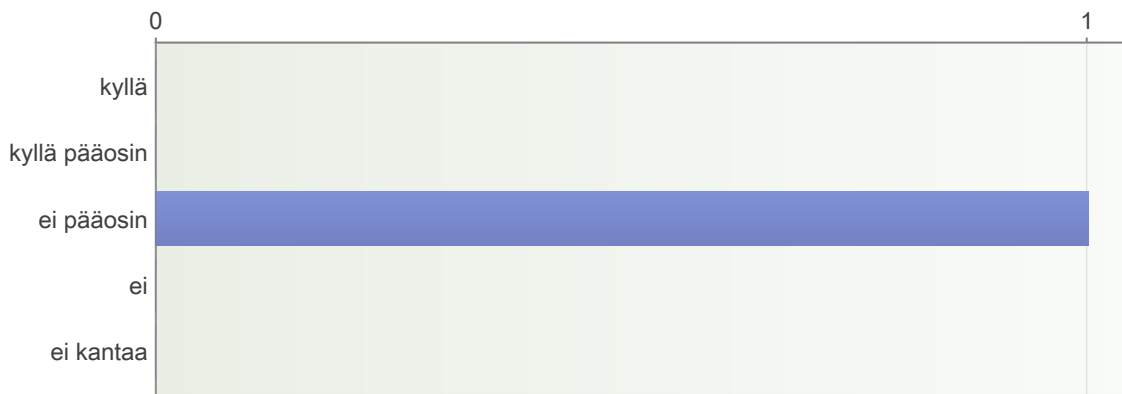
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan mahdollisuus sopia muista korvauksista palvelun tuottajan kanssa on perusteltua ja näin voidaan huomioida esim. alueellisia erityistarpeita.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

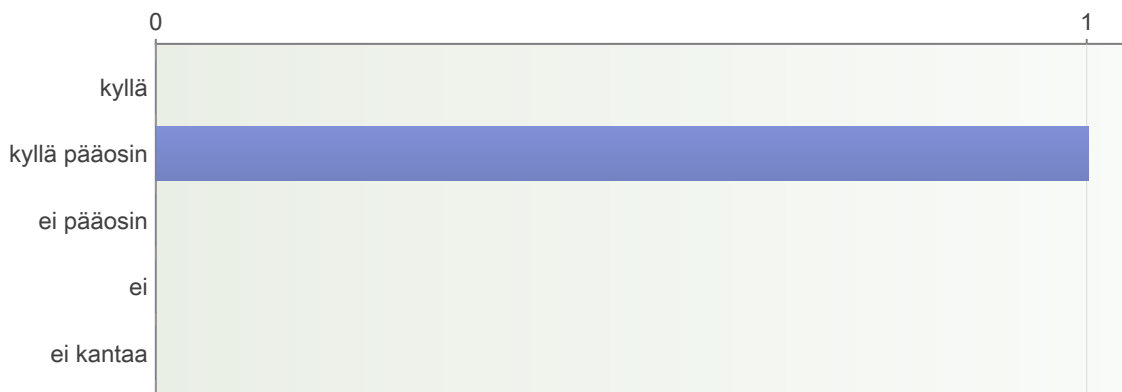
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla ei ole tasetta, jolla tasoittaa huippuja tai vastata markkinoiden polkuhinnoitteluun.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

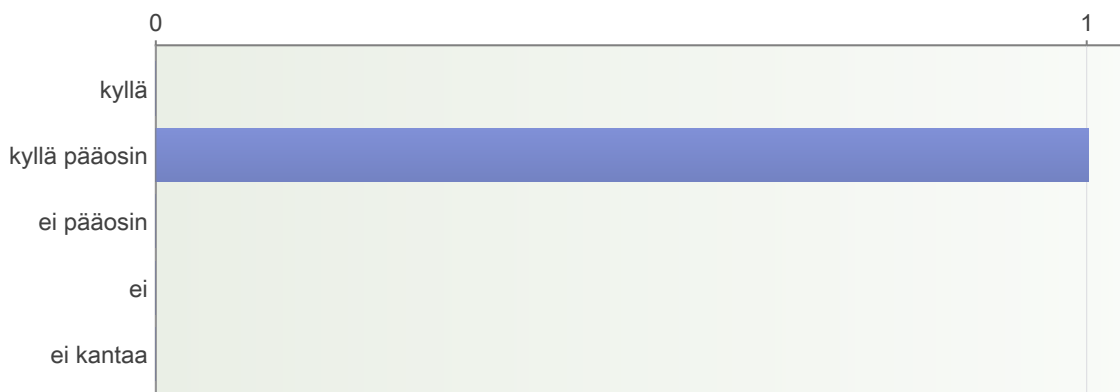

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

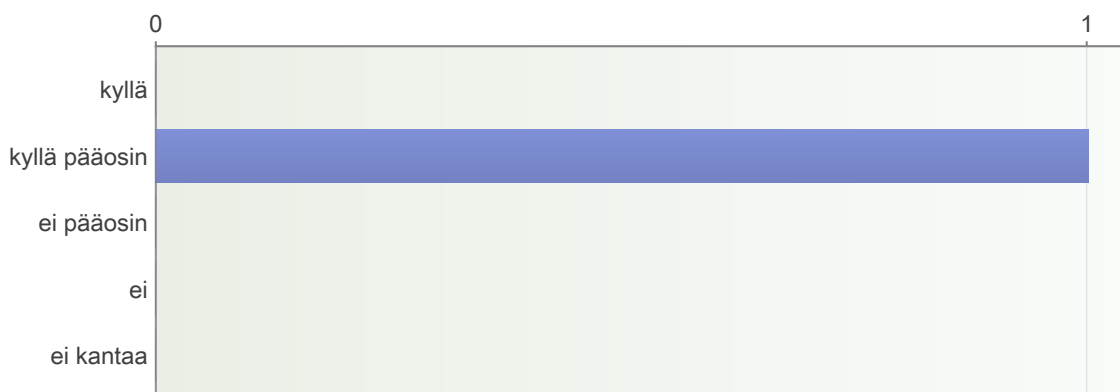

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

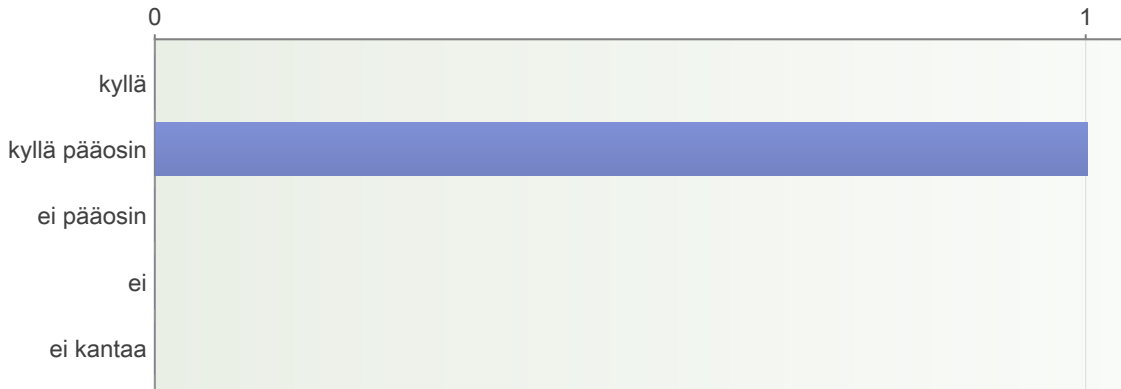

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

70. Vapaamuotoiset huomiot.

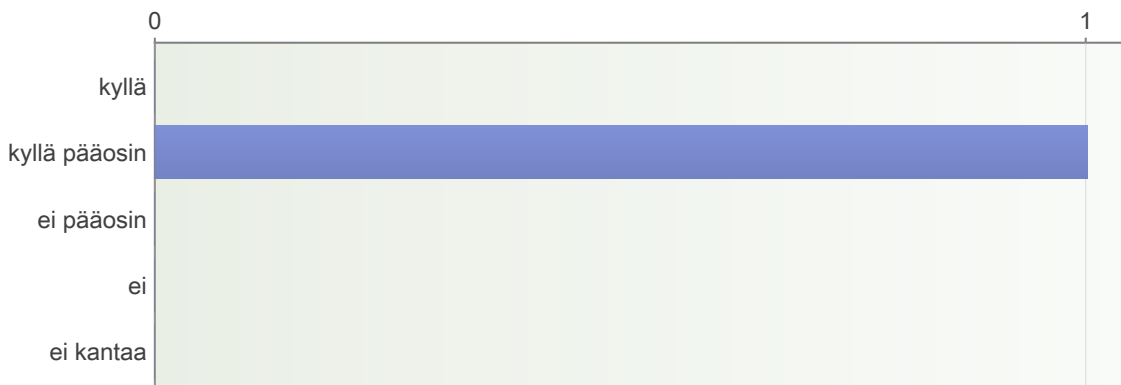
Vastaajien määrä: 1

- Yhteiskunnan tehtävänä ei turvata yksityisen palvelutuotannon edellytyksiä. Kyseessä on markkinatilanne. Maakuntien toimintaedellytyksiä tulee parantaa verotusoikeudella.

Palveluntuottajille asetettavista ehdoista ja kriteereistä sekä tuottajakorvauksista riippuu, miten markkinat lopulta muotoutuvat. Ne eivät saa johtaa siihen, että sote-palvelujen markkinat keskittyvät yrityskauppojen myötä suuremmille tuottajaorganisaatioille. Pienille toimijoille on myös mahdollistettava markkinoille tulo osana monipuolista palveluntuottajaverkkoa. Etenkin pienemmillä paikkakunnilla pienten yritysten mahdollisuudet toimia markkinoilla on elinvoimakysymys sekä työllisyyskysymys.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

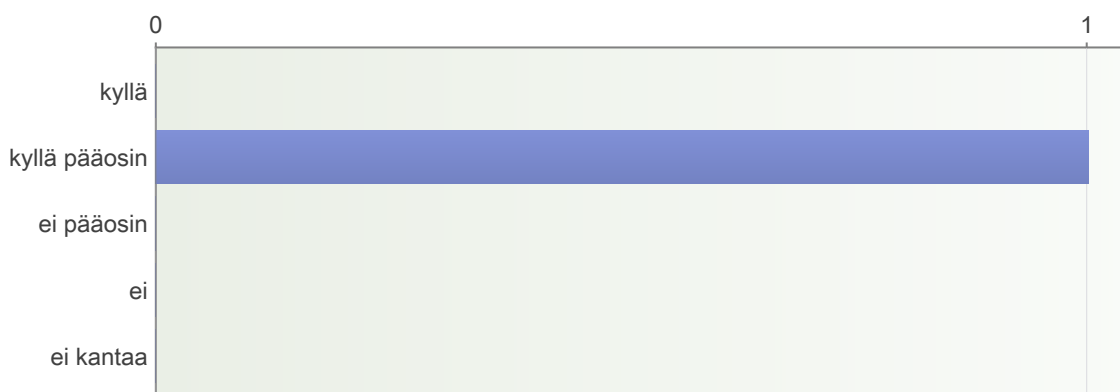
- Palveluntuottajille asetettavista ehdoista ja kriteereistä sekä tuottajakorvauksista riippuu, miten markkinat lopulta muotoutuvat.

Ne eivät saa johtaa siihen, että sote-palvelujen markkinat keskittyvät yrityskauppojen myötä suuremmille tuottajaorganisaatioille. Pienille toimijoille on myös mahdollistettava markkinoille tulo osana monipuolista palveluntuottajaverkkoa.

Etenkin pienemmällä paikkakunnilla pienten yritysten mahdollisuudet toimia markkinoilla on elinvoimakysymys sekä työllisyyskysymys.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uuden lakiluonnoksen ohjenuorana on ollut perustuslakivaliokunnan lausunto.

Lisäksi lakiluonnoksessa on kiitettävästi huomioitu edellisen lausuntokierroksen palaute. Näiden pohjalta on tehty uusi valmistelutyö ja lakiluonnokseen merkittäviä muutoksia. Uudistuksen vaikutuksia on arvioitu esityksen vaikutusarvioinnissa laajasti. Arviointia voidaan nyt myös tehdä käytännön kokemusten kautta maakunnallisten pilottien yhteydessä. Nämä kokemukset ovat ensiarvoisen tärkeitä ja siksi niiden seuranta ja arviointi on merkityksellistä, jotta uudistuksen vaikutusten arviointi ei pohjautuisi ainoastaan teoreettiseen tietoon.

On myös huomioitava vaikutusten arvioinnissa alueelliset erot ns. Harva-kunnat. Vaikutusten arviointi mahdollistuu myös paremmin, kun uudistusta käyttöön otetaan porrastetusti ja vaiheittain.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta- ja sote-uudistus ja siihen liittyvä valinnanvapauslainsäädäntö ovat maan historian suurin hallinnon ja toimintatapojen muutos, joka muuttaa peruuttamattomalla tavalla kuntien roolia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Maakunnat joutuvat valinnanvapauslainsäädännön vuoksi yhtiöittämään osan toiminnastaan. Maakuntien itsehallinto kaventuu edelleen, kun maakunnat esityksen mukaan veloitettaisiin järjestämään merkittävä osa palveluista käyttäen tiettyjä valinnanvapauden instrumentteja.

Kunnan rooli ja asema koko sote-uudistuksessa muuttuu olennaisesti. Erityisesti kuntatalouteen muodostuu kuntien yhtiöittämisvelvoite tukipalveluiden osalta, mikäli kunta edelleen tuottaisi tukipalveluita maakunnalle. Etenkin ateriapalvelut tulevat olemaan kunnille haaste, koska nyt kunnat ovat tuottaneet ateriat sote-palvelut mukaan lukien. Sote-uudistuksen jälkeen on vaarana, että ateriasuoritteiden määrä romahtaa keittiön käyttökustannusten kuitenkin säilyen ennallaan. Yksikkökustannukset tulevat todennäköisesti nousemaan. Kuntien tulisi voida edelleen inhouse-periaatteella voida myydä aterioita maakunnalle.

Valinnanvapauden vaikutus kuntatalouteen on pitkälti kiinni siitä, tapahtuuko kunnan alueella työ- ja toimipaikkojen muutoksia. Muutokset heijastuvat kunnan verotulokertymään. Yritystoiminnan sijoittuminen ympäri maakuntaa on riippuvainen siitä, millaisia ehtoja maa-kunta palvelutuottajille asettaa ja korvauserusteista sekä yritysten näiden perusteella tekemistä päätöksistä.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

-

Lain voimaantulosäännösten mukaan henkilökohtainen budjetti tulisi käyttöön 1.1.2020 ja asiakasseteli olisi otettava käyttöön viimeistään 1.7.2020 alkaen.

Sosiaali- ja terveyskeskukset aloittaisivat toimintansa 1.1.2021 ja suun hoidon yksiköt 1.1.2022. Sote-keskusten toiminta laajenisi muiden kuin yleislääketieteen alaan kuuluvilla konsultaatioilla 1.1.2022 sekä suun hoidon konsultaatiopalveluilla 1.1.2023. Maakunnan olisi tehtävä päätös sote-keskuksiin 1.1.2022 siirrettävistä konsultaatioista, ehdoista suoran valinnan palveluntuottajille sekä tuottajille maksettavista korvauksista viimeistään 31.12.2019.

Voimaantulo on porrastettu, mikä on sinänsä perusteltua. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin maakunnille veloitteita tehdä merkittäviä päätöksiä jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä. Maakunnan tulisi päättää kiinteän korvauksen käytöstä ja varata rahoitusta tuottajilta tavoiteltujen asioiden ohjaamiseen taloudellisten kannusteiden avulla. Ehdotus kaventaa maakuntien itsehallintoa ja on kohtuuton, koska maakunnilla ei ole riittävää tietopohjaa eikä työkaluja perusteltujen päätösten tekemiseen.

Valinnanvapausmallin edellyttämien uusien tietojärjestelmien ja tietojärjestelmämuutosten suunnittelu on vasta käynnistynyt ja kokonaisuudessaan niiden toteuttamisen ja käyttöönoton voidaan arvioida kestävän 3-5 vuotta valinnanvapauslain hyväksymisestä.

Koska kaikki vaadittavat tietojärjestelmätoteutukset eivät ole kattavasti käyttöönotettavissa lakiluonnoksen mukaisilla aikatauluilla (asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantamatta), tulisi myös tästä syystä maakuntien valinnanvapausmallin käyttöönottoa koskevaa liikkumavaraa lisätä. Tämä mahdollistaisi myös tietojärjestelmätoteutusten selkeämmän vaiheistamisen ja hallitun käyttöönoton.

Pienessä kunnassa sairaanhoidollinen työterveyshuolto on olennainen osa terveysaseman paikallista toimintaa. Miten tulevat mahdolliset työterveyshuollon yhtiöt, maakunnan palvelulaitoksen yhtiöt tai yritykset,

jotka tuottavat sote-palveluita nivotaan yhteen erityisesti pienten ja harvaan asuttujen kuntien terveysasemien palveluntuotannon näkökulmasta?

Miten turvataan pienten terveysasemien toiminta, joissa työterveyshuollon kokonaisuus on olennainen osa koko terveydenhuollon palvelua? Pahimmassa tapauksessa tuleva uudistus voi pilkkoa palvelun tuotannon niin, että terveysasemien taloudellisesti tehokas toiminta vaarantuu ja osa terveysasemista joudutaan sulkemaan tämän vuoksi. Lisäksi harvaan asutuilla alueilla yritykset voisivat jäädä ilman paikallisia työterveyshuollon palveluita, mikäli kunnallinen yhtiö ei saisi juurikaan tarjota palvelua markkinoille.

Rautavaaran kunta suhtautuu kriittisesti valinnanvapauden toteuttamiseen ehdotetulla tavalla. Lakimuutos tulisi tuoda erillisenä kokonaisuutena maakuntauudistuksen jälkeen ja mahdollisesti kokeilujen kautta. Erityisesti, jos valinnanvapauslaki uhkaa koko maakuntauudistusta, sen käsittelyä tulee siirtää. Sehän ei kuulunut alkuperäiseen ideaan ollenkaan ja siksi näyttäisi siksi istuvan huonosti kokonaisuudistukseen.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli laki hyväksytään, tulee huomioida seuraavaa: Myös pitkien etäisyyksien kunnille (ns. Harva-kunnat) asiakaskohtainen korvaus tulee olla riittävä, jotta pitkien kuntien etäisyyksien erityisolosuhteet tulee voida ottaa huomioon.

Maakunnalla on mahdollista määritellä erityisolosuhteisiin perustuvia korvauksia. Maakunnalla tulee olla riittävä liikkumavara 80% kapitaatiomallin korvauksia määritettäessä.

Tämän lainsäädännön seurauksena kukaan ei vielä tiedä miten asiat ovat. Riskit totaaliseen epäonnistumiseen ovat suuret, eikä näiden olemassaoloa ole riittävässä määrin tiedostettu tai hyväksytty, vaikka uudistus voi johtaa erittäin suuriin ongelmiin.